

Welke informatie geef je mee aan een secundaire school en hoe doe je dat?

1. Waarom informatieoverdracht van het lager onderwijs naar het secundair onderwijs?

Een basisschool doet **zeer veel inspanningen** om gegevens te verzamelen (om er effectief mee aan de slag te gaan) over de leervorderingen van hun leerlingen. Binnen het [evaluatiebeleid](#) van de school is bepaald hoe die informatie ingewonnen wordt: hetzij door het gebruik van een [leerlingvolgsysteem](#), hetzij door evaluatiemomenten binnen een [methode](#), hetzij door [observatie](#), hetzij door het gebruik van een [portfolio](#) ... Breed evalueren zet in op verschillende soorten evaluatie, omdat die telkens andere competenties in kaart kunnen brengen. Meer hierover kan je lezen in het scenario [Harde versus zachte evaluatie](#).

Al deze verzamelde gegevens bieden **een schat aan informatie** waar secundaire scholen verder kunnen op bouwen of verder kunnen aan werken. Zo verliezen zij minder tijd om opnieuw een aantal basisgegevens van de leerlingen in kaart te brengen. Een degelijke informatieoverdracht dient zich aan, ten behoeve van **het leren van de leerlingen**. Hoe sneller zij ook in de secundaire school kunnen opgevolgd en begeleid worden, hoe beter ze tot leren zullen komen. De overgang van lager naar secundair onderwijs kan daarenboven vergemakkelijkt worden door zowel op het einde van het basis- als bij het begin van het secundair onderwijs leerlingen op dezelfde manier te evalueren. Bart Masquillier, pedagogisch begeleider, [vertelt \(mp4 - 10,7 MB\)](#).

Deze informatieoverdracht gebeurt dan vanuit de idee dat net door die overdracht de zorg voor de leerlingen kan verfijnd worden. Er moet dus vermeden worden dat deze informatieoverdracht zorg opwekt. De gegevens moeten aangewend worden **om te bemoedigen**, eerder dan te ontmoedigen; om aan te geven wat een leerling goed kan, dat te bevestigen en daar verder op in te zetten.

Door de leerlingen en de ouders (zie verder punt 4) actief te betrekken bij het opstellen van het document met de informatie uit de lagere school, wordt de **leerlingenparticipatie** en de **ouderbetrokkenheid** bij de overgang van het lager naar het secundair onderwijs sterk verhoogd.

2. Welke informatie geef je mee aan de secundaire school?

Leerlingen kunnen bij hun inschrijving in het secundair onderwijs allerhande informatie doorgeven aan de secundaire school. Binnen deze Toolkit Competenties Nederlands Breed Evalueren beperken we ons tot de informatie met betrekking tot de competenties Nederlands. We delen deze informatie op in verschillende categorieën en geven telkens tips hoe je hierover kunt communiceren met de secundaire school.

2.1 Bestaande toetsen, volgsystemen en portfolio's

Niet alle evaluatie-instrumenten peilen naar de totale taalvaardigheid van leerlingen. Waar het instrument naar peilt, weet je zelf als leerkracht en als school omdat je het instrument kent en ermee gewerkt hebt. (Bij twijfels kan je hieronder klikken op de naam van het instrument en dan vind je in de beschrijvende fiche waar het instrument naar peilt). Secundaire scholen zijn echter niet altijd vertrouwd met de instrumenten die het basisonderwijs gebruikt. Als je op een document bestemd voor een secundaire school een score vermeldt bij een afgenomen toets, is het voor die school niet steeds even duidelijk **welk aspect van taalvaardigheid** dat instrument precies in kaart heeft gebracht. Een goede communicatie over wat er precies in kaart gebracht is, is dus aan de orde.

Een voorbeeld

LOVS Cito heeft instrumenten die lezen nagaan. De beschrijvende fiche vermeldt echter dat de Drie-Minuten-Toets en de AVI-kaarten enkel uitspraken doen over technisch lezen. De resultaten van deze instrumenten geven de leerling en de school dus informatie over in welke mate de leerling technisch kan lezen. Deze testen doen echter geen uitspraken over de competenties van de leerling voor bijvoorbeeld wat lezen om informatie te achterhalen betreft of wat betreft strategieën aanwenden om begrijpend te lezen of wat interculturele gerichtheid betreft...

2.1.1 Bestaande toetsen

Hieronder vind je een lijstje van toetsen die mogelijks worden afgenomen in het zesde leerjaar en waar scholen eventueel informatie over zouden doorgeven aan een secundaire school. **Sommige van onderstaande toetsen zijn echter niet geschikt om uitspraken te doen over individuele leerlingen.** Deze instrumenten zijn aangeduid met twee sterretjes (**) en kunnen bijgevolg ook niet door het schoolteam gebruikt worden om uitspraken te doen over de competenties van een individuele leerling. Informatie hierover doorgeven aan een secundaire school is dus niet wenselijk. De toetsen aangeduid met één sterretje (*) kunnen uitspraken doen op leerlingenniveau én op schoolniveau. Informatie uit deze toetsen kan wel doorgegeven worden aan secundaire scholen.

Lezen	Luisteren	Schrijven	Spreken
DOK*	DOK*	DOK*	DOK*
IDP**	IDP**	IDP**	IDP**
OVSG*	OVSG*	OVSG*	OVSG*
Paralleltoetsen**	Paralleltoetsen**		
Schoolfeedbackproject*		Schoolfeedbackproject*	
Taalonderzoek Junior			

2.1.2 Bestaande volgsystemen

Informatie uit een **leerlingvolgsysteem** kan zeer rijk zijn om door te geven aan een secundaire school. Daar zijn wel enkele randvoorwaarden aan verbonden. Het is belangrijk dat de **evolutie** geschetst wordt die leerlingen hebben doorgemaakt. Het is net die informatie waarmee leerkrachten van een secundaire school verder mee aan de slag kunnen gaan. Tevens is het ook hier belangrijk dat goed weergegeven wordt welke competenties het leerlingvolgsysteem in kaart heeft gebracht. Zo is **VLOT** het enige volgsysteem dat alle vaardigheden in kaart brengt, naast andere volgsystemen die bijvoorbeeld heel specifiek peilen naar technisch lezen, woordenschat of spelling. Voor een overzicht

van de volgsystemen die opgenomen zijn in de Toolkit en voor informatie over wat precies elk volgsysteem in kaart brengt, klik [hier](#).

2.1.3 Bestaande portfolio's

Binnen breed evalueren heb je er als school misschien voor gekozen om te werken met een portfolio. De bevindingen van de leerkrachten en van de leerlingen die bekomen zijn door te werken met een portfolio zijn waardevolle informatie om door te geven aan een lagere school om twee redenen. Ten eerste brengen portfolio's gegevens van leerlingen in kaart **op lange termijn**. Op die manier wordt geen informatie van het kennen en kunnen op één bepaalde moment doorgegeven, maar wordt informatie doorgegeven over het groeiproces dat de leerling heeft doorgemaakt. Bovendien is de leerling **sterk betrokken** bij het uitwerken van een portfolio. Dat brengt met zich mee dat de leerling en zijn ouders ook eerder geneigd zullen zijn de informatie door te geven aan de secundaire school. Informatie over bestaande portfolio's die opgenomen zijn in de Toolkit vind je [hier](#).

2.2 Andere informatie

Naast informatie uit toetsen, volgsystemen of portfolio's kan ook informatie uit [observatiewijzers](#), [methodegebonden toetsen](#) of uit [eigengemaakte toetsen](#) doorgespeeld worden naar de secundaire school.

Opnieuw gelden hier dezelfde twee aandachtspunten, namelijk het belang van het schetsen van **het proces** van de leerling en duidelijk vermelden **welke competenties** het instrument in kaart heeft gebracht.

Om de blik op de leerlingen breed te houden, worden best niet alleen over de taalcompetenties maar ook over de leer-, zelfsturende en sociale competenties, die inherent zijn aan taalverwerving, gecommuniceerd. Hieronder vind je een voorbeeld van hoe een dergelijk instrument eruit kan zien.

3

		Sterktes	Aandachtspunten	Zorgvraag
Competenties	Sociale competenties <i>(communiceren, samenwerken, participeren, assertiviteit, ...)</i>			
	Zelfsturende competenties <i>(zelfbeeld, doelgerichtheid, zelfredzaamheid, concentratie, nauwkeurigheid, ...)</i>			
	Leercompetenties <i>(leervermogen, creatieve probleemoplossing, transfer, ...)</i>			
Leervorderingen	Wiskunde			
	Nederlands			
	WO			
	Frans			
	Muzische vaardigheden			
	ICT			
	LO			

3. Hoe geef je de informatie door aan de secundaire school?

Heel wat scholen kiezen ervoor om de informatie bedoeld voor de secundaire school te bundelen in een BASO-fiche. Deze fiche kunnen de leerlingen dan bij hun inschrijving meenemen naar het secundair onderwijs.

Hoe je school de informatie ook doorgeeft, houd best rekening met enkele **aandachtspunten**:

- De taalbeleidscoördinator, zorgcoördinator of directeur moet goed afstemmen met de leerkrachten van het zesde leerjaar over volgende aspecten:
  - o De bedoeling waarmee en als gevolg daarvan de toon waarop informatie wordt meegedeeld (zie 1 *Waarom informatieoverdracht van het lager naar het secundair onderwijs?*)
  - o De competenties waarover uitspraak wordt gedaan (zie 2 *Welke informatie geef je mee?*)
  - o De betrokkenheid van leerlingen en ouders (zie 4 *Wie is betrokken bij de informatieoverdracht?*)

Daarnaast is het ook belangrijk dat de **secundaire scholen uit de buurt kunnen meewerken** aan de opbouw van een dergelijk document. Zij zijn het immers die met de informatie uit het instrument aan de slag moeten gaan. Samen met hen overleggen over de aard van de informatie, de terminologie die gebruikt wordt, zorgt ervoor dat de gegevens uit het document juist geïnterpreteerd en gebruikt worden. Door dit overleg wordt het overdragen van de informatie een gedeelde verantwoordelijkheid.

4

4. Wie is er betrokken bij de informatieoverdracht?

De leerling staat bij deze informatieoverdracht **centraal**. Het is immers ook informatie over de leerling om de overstap naar zijn secundaire school zo vlot mogelijk te laten verlopen. De leerling is bijgevolg ook een actieve participant bij het opstellen van het document.

Zo kan de leerling aangeven hoe hij zijn competenties inschat. Indien je school al gewoon is om breed te evalueren, hebben de leerlingen ervaring met **reflectiegesprekken** en **zelfevaluatie** en kunnen de leerlingen op het einde van het zesde leerjaar al een gegrond gesprek over hun competenties aangaan. Ook kan hij motiveren vanuit zijn competenties welke studierichting hij verkiest.

Hieronder vind je een voorbeeld van het leerlingendeel van de BASO-fiche van Basisschool Hertog Karel te Wilsele. Deze vragen laten leerlingen reflecteren over hun sterktes en zwaktes.

Wie ben ik?

Naam:

Geboortedatum:

Hoeveel schooljaren zit ik in deze school?

Mijn laatste schooljaar in de basisschool:

Wat moeten de leerkrachten van de middenschool zeker over mij weten?

Wat vind ik leuk op school?

Wat vind ik leuk in mijn vrije tijd?

Waar in ben ik sterk op school? (max.3 zaken vermelden)

Waar in ben ik minder sterk op school? (max. 3 zaken vermelden)

Welke vragen heb ik in verband met de overstap naar de secundaire school?

Deze gegevens kunnen dan naast de bevindingen van de **leerkracht**, die een gemotiveerd verslag maakt voor de studiekeuze op basis van de competenties van de leerlingen, aangeboden worden.

Voor leerlingen met specifieke zorgen kunnen naast de zorgleerkracht, ook het CLB of andere **externen** een meerwaarde bieden.

Naast de leerlingen worden ook **de ouders** betrokken. Zij zien hun kind dagdagelijks bezig in andere contexten dan de schoolcontext en kunnen bij de bevindingen van de leerkracht en van hun kind een waardevolle toevoeging doen. Volgens de privacywetgeving zijn de ouders eigenaar van de BASO-fiche. Zij beslissen dus ook of de fiche op de secundaire school wordt afgegeven of niet. Het is daarom erg belangrijk om met de ouders af te stemmen over de inhoud en al de ouders voldoende te sensibiliseren rond de meerwaarde van een dergelijke fiche. Daarom is het ook belangrijk om van een BASO-fiche geen oplistings van zorgen of problemen te maken, maar voldoende aandacht te spenderen aan competenties en talenten en ook deze in kaart te brengen. Het is aan de leerkracht om sommige problemen of zorgvragen op een dergelijke manier te formuleren dat ouders zich er toch in kunnen vinden. Als school voldoende tijd uit trekken om met de ouders de leerlingengegevens op de BASO-fiche bespreken rendeert. De ouders zijn dan immers goed op de hoogte van wat de school adviseert en hoe dat advies gemotiveerd wordt. Met deze achtergrondinformatie kunnen de ouders beter gewapend een gesprek aangaan bij inschrijving in een secundaire school. De overdracht van informatie wordt op die manier geïntegreerd in de zorgwerking van de school.